

“ ...

I- İPTAL İSTEMİNİN GEREKÇESİ:

15.7.1994 günlü dava dilekçesinin gerekçe bölümünde aynen şöyle denilmektedir:

"Özelleştirme uygulamalarının düzenlenmesi ile özelleştirme sonucunda doğabilecek istihdamla ilgili sorunların çözümlenmesine ilişkin kanun hükmünde kararnameler çıkarılması amacıyla yetki verilmesine dair 5.5.1994 tarihli ve 3987 sayılı Kanun Yüksek Mahkemenizce Anayasa'ya aykırı bulunarak iptal edilmiştir.

3987 sayılı Yetki Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden bu yana muhtelif konularda 530, 531, 532, 533 ve 546 sayılı olmak üzere 5 adet Kanun Hükmünde Kararname yürürlüğe konulmuş bulunmaktadır. Ancak bu Kanun Hükmünde Kararnamelerin çıkarılmasına mesnet teşkil eden 3987 sayılı Yetki Kanunu'nun iptal edilmiş olması, her şeyden önce mezkûr Kanun Hükmünde Kararnameleri hukuki ve anayasal dayanaktan yoksun hâle getirmiştir.

Sadece bu sebeple dahi, Yüksek Mahkemenizin bu alandaki müesses kararları da dikkate alındığında 530 sayılı "Tasarrufların Teşviki ve Kamu Yatırımlarının Hızlandırılması Hakkında Kanunun Bazı Maddelerinde ve 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Eki Cetvellerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname"nin de iptali gerektiği düşünülmektedir. Kaldı ki 530 sayılı Kanun Hükmünde Kararname Anayasa'nın 2, 6, 7, 8, 10, 11, 87, 91, 123, 128, 138, 153, 161 ve 163. maddelerine de aykırı bulunmaktadır.

Zira Bakanlar Kurulu (Hükümet), Yüksek Mahkemenizce daha önce iptal edilmiş bulunan 24.6.1993 tarihli ve 3911 sayılı Yetki Kanunu'nu bu defa 5.5.1994 gün ve 3987, 18.5.1994 gün ve 3990, 1.6.1994 gün ve 3991 ve 16.6.1994 gün ve 4004 sayılı Yetki Kanunlarıyla yeniden düzenleyerek yasama organını deve dışı bırakmak suretiyle Anayasa'nın 6. maddesindeki egemenliğin kullanılması esaslarını ihlal ederek Türkiye Büyük Millet Meclisinin görev ve yetkilerini devralma yoluna girmiştir. Bu tutumu Anayasa'nın 2. maddesindeki hukuk devleti, 7, 8 ve 9. maddelerindeki kuvvetler ayrılığı ve yetkilerin devredilemeyeceği, 6. maddesindeki egemenlik haklarının devredilemeyeceği ilkeleriyle bağdaştırmak mümkün görülmemektedir.

Keza Anayasa'nın söz konusu maddeleri muvacehesinde 87. maddesine göre kanun koyma yetkisi Türkiye Büyük Millet Meclisine aittir. Her ne kadar Anayasa'nın 87. maddesinde Bakanlar Kuruluna kanun gücünde kararname çıkarma yetkisinin verilebileceği öngörülmüş ise de 91. maddesi de bunun çerçevesini ve şartlarını koymuştur. 138 ve 153. maddeleri de yargı kararlarının yürütme ve yargı organlarıyla idari makamlarını bağlayıcı nitelik taşıdığını ve uyulmasının zorunlu olduğunu hükme bağlamıştır.

Nitekim, 3987 ve 3990 sayılı Yetki Kanunları bu ana hükümler ve kurallar gözönünde bulundurularak iptal edilmiş ve 530 sayılı Kanun Hükmünde Kararname de hukuki dayanaktan yoksun hâle gelmiştir.

Bu genel açıklamalar muvacehesinde;

1- Anayasa'nın 2, 6, 7 ve 8. maddelerine aykırılık:

Anayasa'nın 2. maddesi "Türkiye Cumhuriyeti bir hukuk devletidir." hükmünü taşımakla Cumhuriyetimizin temel ilkelerinden birisinin de hukukun üstünlüğü ilkesini kabul etmiş ve bu düzenlemenin bir gereği olarak 6. Maddesiyle "... egemenliğin kullanılması, hiçbir surette hiçbir kişiye, zümreye veya sınıfa bırakılamaz. Hiçbir kimse veya organ kaynağını Anayasa'dan almayan bir Devlet yetkisi kullanamaz"; 7. maddesi "Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisindir. Bu yetki devredilemez"; Yürütme görevini düzenleyen 8. maddesi de "Yürütme yetkisi ve görevi, ... Anayasa ve kanunlara uygun olarak kullanılır ve yerine getirilir." hüküm ve kurallarıyla kuvvetler ayrılığı ilkesini kabul etmiştir.

Dava konusu 530 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin, müstenidatı olan 3987 sayılı Yetki Kanunu'nun, Anayasa'nın, başta yukarıda sayılan Anayasa kuralları olmak üzere muhtelif maddelerine aykırılığı sebebiyle iptal edilmekle hukuki dayanaktan yoksun olmakla birlikte, tamamen yürütmenin, yasama organının görevlerine müdahale niteliğini de taşımakla Anayasa'nın 2, 6, 7 ve 8. maddelerindeki kurallara aykırı olduğu düşünülmektedir.

2- Anayasa'nın 10 ve 128. Maddelerine Aykırılık:

Bilindiği üzere Anayasa'nın 10. maddesi herkesin, herhangi bir sebeple ayırım yapılmaksızın kanun önünde eşitliğini düzenlemekle birlikte hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamayacağı 128. maddesinde de memurların ve diğer kamu görevlilerinin niteliklerinin, atanmalarının, görev ve yetkilerinin, hakları ve yükümlülüklerinin, aylık ve ödenekleriyle diğer özlük işlerinin kanunla düzenlenileceği kuralını öngörmüştür. Oysa dava konusu 530 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile yapılan düzenlemelerle yeniden oluşturulan Özelleştirme İdaresi Başkanlığında istihdam edilecek devlet memuru statüsündeki bir kısım personele kadro karşılığı sözleşmeli istihdam imkânı getirilmekle hem diğer kamu kuruluşlarında çalışan aynı sınıf, derece ve ünvanlı personele nazaran farklı ve daha yüksek bir ödeme sistemi oluşturulduğu gibi bunların Anayasa gereği kanunla düzenlenilmesi gereken her türlü özlük haklarının sözleşme şartlarına ve dolayısıyla Bakanlar Kurulu kararlarına bırakılmasının Anayasa'nın 10 ve 128. maddesinde yer alan kurallara aykırı olduğu düşünülmektedir.

3- Anayasa'nın 11. Maddesine Aykırılık:

Dava konusu 530 sayılı Kanun Hükmünde Kararname, istihsaline yetki veren 3987 sayılı Kanun Yüksek Mahkemenizce iptal edilmiş olmakla hukuki ve Anayasal dayanaktan yoksun kalmıştır. Anayasa kurallarının, yasamayı, yürütmeyi ve idare makamlarını bağlayıcı niteliği karşısında kaynağını Anayasa ve Anayasa'ya uygun bir yetki kanunundan almayan 530 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Anayasa'nın 11. maddesindeki kurala aykırılığı şüphesiz mütalaa edilmektedir.

4- Anayasa'nın 87 ve 91. Maddelerine Aykırılık:

Anayasa'nın 6, 7, 8 ve 9. maddelerinde ifadesini bulan kuvvetler ayrılığı ilkesinin bir gereği olarak Türkiye Büyük Millet Meclisinin görev ve yetkilerine ilişkin 87. maddesi kanun koymak yetki ve görevini münhasıran yasama organına tevdi etmiştir. 7. maddesi de bu yetkinin devredilemeyeceğini öngörmüştür. Her ne kadar 87. madde içerisinde Bakanlar Kuruluna belli konularda ve sınırları da çizilmek suretiyle Kanun Hükmünde Kararname çıkartma yetkisinin verilebileceği de öngörülmüş ise de hiçbir zaman ve surette bu yetkinin yetki devri anlamını taşımayacağı da yine Anayasa'nın 91. maddesindeki kurallarla Yüksek Mahkemenizin bu konudaki müesses kararları dolayısıyla yerleşmiş yargı kararlarının gereğidir.

5- Anayasa'nın 123. Maddesine Aykırılık:

530 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile teşkil edilen Özelleştirme Yüksek Kuruluna ve dolayısıyla da Özelleştirme İdaresi Başkanlığına, özelleştirilmesine karar verilen ve tüzel kişiliği bulunan kurum ve kuruluşların, bu tüzel kişiliklerin kaldırılması, Özelleştirme İdaresi Başkanlığına bağlanması gibi yetkiler verilmektedir. Oysa Anayasa'nın 123. maddesi kamu tüzel kişiliğinin ancak kanunla veya kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanılarak kurulabileceğini amir bulunmaktadır. Dolayısıyla bir tüzel kişiliğin kaldırılması veya bir başka tüzel kişilikle birleştirilmesinin de ancak kanunla olması gereklidir. Her ne kadar 530 sayılı Kanun Hükmünde Kararname bu konuda özelleştirme Yüksek Kuruluna yetki vermekte ise de hukuki ve Anayasal dayanaktan yoksun olan bir yetkinin kullanılması veya kullanılmasına devam edilmesi Anayasa'nın 123. maddesindeki kurala aykırı olacağı düşünülmektedir.

Dava konusu 530 sayılı Kanun Hükmünde Kararname, Anayasa'nın bu açık hükümleriyle birlikte 11, 138 ve 153. maddeleri açısından değerlendirildiğinde Anayasa'nın 87. ve 91. maddelerine aykırılığı şüphesizdir.

6- Anayasa'nın 138 ve 153. Maddelerine Aykırılık:

Gerek Anayasa'nın 138. maddesindeki "Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır, bu organlar ve idare mahkeme kararlarını hiçbir surette değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez." kuralı ve gerekse 153. maddesinde ifadesini bulan kanun veya kanun hükmünde kararnamelerin iptal kararlarının yayımlandığı gün yürürlükten kalkacağı ve Anayasa Mahkemesi kararlarının bağlayıcılığı kuralı karşısında müstenidatı olan 3987 sayılı Yetki Kanunu'nun iptal edilmiş olması sebebiyle kanuni dayanaktan yoksun kalan 530 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin istihsal edilmiş olması Anayasa'nın 2, 6, 7, 8, 87 ve 91. maddelerin muvacehesinde hem bu maddelere ve hem de yine Anayasa'nın 138 ve 153. maddelerine aykırılık oluşturduğu düşünülmektedir.

7- Anayasa'nın 161 ve 163. Maddelerine Aykırılık:

Anayasa'nın 161. maddesinde devletin ve kamu iktisadi teşebbüsleri dışındaki kamu tüzel kişilerinin harcamaları yıllık bütçelerle yapılır hükmünü amir bulunmaktadır. Bu kuruluşların bütçe dışı harcama yapmaları mümkün olmadığı gibi bütçe limitlerini aşan tasarruflarda bulunmaları mümkün değildir. Aksine bir uygulama Anayasa'nın bu kuralına aykırılığı teşkil eder. 163. maddesinde de genel ve katma bütçeli kuruluşların bütçelerinde gösterilen ödeneklerin harcama sınırlarını gösterdiği ve harcanabilecek ödenek miktarının aşılabileceğine dair bütçelere hüküm konulamayacağı gibi Bakanlar Kuruluna da bu yönde Kanun Hükmünde Kararname çıkarma yetkisinin verilemeyeceği öngörülmektedir. Oysa dava konusu 546 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile fazladan 174 adet kadro ihdas edilmek suretiyle Bütçe Kanunu'nda öngörülen ödenek limitleri aşılmakla keza Anayasa'nın 163. maddesine de aykırılık söz konusudur.

Bütün bu sebeplerle 5.5.1994 tarihli ve 3987 sayılı Yetki Kanunu'na dayanılarak çıkarılan 530 sayılı Kanun Hükmünde Kararname bütünüyle mesnedi bulunan söz konusu Yetki Kanunu'nun iptal edilmiş olması sebebiyle kanuni dayanaktan yoksun bulunması yanında yasama organının yetkisinin gasbı niteliğinde olması ve Anayasa'nın 2, 6, 7, 8, 10, 11, 87, 91, 123, 128, 138, 153, 161 ve 163. maddelerine de aykırı olmakla iptali gerekmektedir.

Esas Sayısı: 1994/63
Karar Sayısı: 1994/60

Sonuç ve İstem : Gerek Yüksek Mahkemenizce Anayasa'ya aykırı bulunarak iptal edilmiş bulunan 5.5.1994 tarihli 3987 sayılı Yetki Kanunu'na istinaden Bakanlar Kurulunca istihsal olunan 6 Haziran 1994 tarihli ve 2. mükerrer 21952 sayılı Resmî Gazete ile yayımlanan 30.5.1994 tarihli ve 530 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin, hukuki ve anayasal dayanaktan yoksun bulunması ve gerekse taşıdığı hükümler itibarıyla Anayasa'nın 2, 6, 7, 8, 10, 11, 87, 91, 123, 128, 138, 153, 161 ve 163. maddelerine aykırılığı dolayısıyla bütünüyle;

1- Yürütmesinin durdurulması,

2- İptal gerekçelerimiz bölümünde açıklanan sebeplerle iptali,

talebinden ibaret olup Ana Muhalefet Partisi Türkiye Büyük Millet Meclisi Grubu adına bu istikamette karar verilmesini arz ve talep ederim."